

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію

ЛИЗАКА МИХАЙЛА ПЕТРОВИЧА

на тему «ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ І ШЛЯХИ ЇХ
ПОКРАЩЕННЯ»,

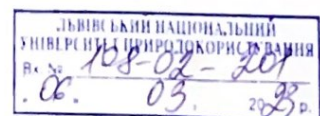
що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань
05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з планами
роботи Львівського національного університету природокористування.

Сучасні умови, зокрема повномасштабна війна, ще в більшій мірі
ускладнили завдання збільшення обсягів господарської діяльності та
покращення фінансово-економічних результатів сільськогосподарських
підприємств з огляду на існування постійного ризику втрати
сільськогосподарської техніки та майна, врожаю, якості ґрунтів через прямі
обстріли, ускладнення логістики та можливостей для експорту продукції,
зниження внутрішнього попиту через рецесію національної економіки, втрату
великої кількості підприємств, включно з промисловою переробкою аграрної
продукції, зростання витратомісткості виробництва через інфляційні процеси та
здорожчання вартості паливо-мастильних матеріалів. Також підприємства
втратили частину кадрового ресурсу заради мобілізації і в підсумку великої
чисельності біженців за кордон. Всі ці та інші тренди закономірно
дестабілізують фінансово-економічні результати діяльності підприємств
сільського господарства.

З урахуванням викладеного вище, тематика дисертаційної роботи
Лизака М.П. окреслює коло особливо актуальних теоретичних і практичних
питань діяльності сільськогосподарських підприємств, проведення аналізу та
визначення орієнтирів і тактичних засобів формування фінансово-економічних
результатів.

Дисертаційна робота виконана згідно наукових тематик факультету

управління, економіки та права Львівського національного університету природокористування «Організаційно-економічний механізм забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та села» (номер державної реєстрації 0116U003176) на 2016-2020 роки «Механізми забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та сільських територій (номер державної реєстрації 0121U108898) на 2021-2025 роки.

Загальна оцінка змісту роботи.

Науковий рівень дисертації відповідає діючим вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії дисертація містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, а саме: полягає у поглибленні теоретико-змістовних характеристик сутності фінансово-економічних результатів діяльності підприємства як кінцевих підсумків господарювання, що визначають параметри ефективності розвитку його стратегічних бізнес-процесів і формують ресурсний базис для відтворення та нарощування капіталу підприємства, підвищення рівня його конкурентоспроможності на аграрному ринку, становлення процесів розширеного відтворення та сталого розвитку.

Основні наукові результати, їх новизна, ступінь обґрунтованості та достовірності.

У дисертації визначено мету дослідження, яка полягає у розкритті теоретичних засад і надання практичних рекомендацій щодо реалізації механізму формування фінансово-економічних результатів сільсько-господарських підприємств. Об'єктом дослідження є процеси формування фінансово-економічних результатів сільськогосподарських підприємств. Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних засад, інструментів і засобів реалізації механізму формування фінансово-економічних результатів діяльності сільськогосподарських підприємств. Об'єкт, предмет та мета роботи логічно поєднанні в цілісне наукове дослідження стосовно вирішення проблем розкриття теоретичних засад і надання практичних рекомендацій щодо реалізації механізму формування фінансово-економічних результатів сільсько-господарських підприємств.

Оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності підтверджується використанням цілої низки методів наукового пізнання: теоретичного узагальнення – з метою обґрунтування теоретико-методичних положень формування фінансово-економічних результатів сільськогосподарських підприємств; індукції та дедукції – для ідентифікації концептуальних підходів до побудови механізму формування фінансово-економічних результатів сільськогосподарських підприємств; систематизації – для узагальнення методики аналізування фінансово-економічних результатів сільськогосподарських підприємств; статистичного аналізу і групування – під час аналізу макроекономічних передумов та оцінювання фінансово-економічних результатів діяльності сільськогосподарських підприємств; експертного опитування – з метою надання характеристики елементів механізму формування фінансово-економічних результатів на сільськогосподарських підприємствах; системного проектування – під час обґрунтування положень прикладного механізму формування фінансово-економічних результатів сільськогосподарських підприємств; структурного аналізу – для формування інструментарію збільшення доходів підприємств сільського господарства; абстрактно-логічний – у процесі виявлення засобів підвищення ефективності та прибутковості сільськогосподарських підприємств.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Серед найбільш вагомих наукових результатів теоретичного та науково-методичного характеру можна виокремити такі:

- методико-прикладні положення розробки інструментарію збільшення доходів сільськогосподарських підприємств, а саме, на противагу підходу коли визначаються пропозиції в частині регулювання параметрів обсягу і ціни продукції, запропоновано факторний підхід, за якого комплексна система інструментів збільшення доходів підприємства вибудовується у відповідності до внутрішніх екстенсивних та інтенсивних чинників та зовнішніх детермінованих та стохастичних чинників; такий метод забезпечує системність політики підприємств у сфері їх доходів, а також створює можливості для прямої чи опосередкованої диверсифікації джерел формування доходів;
- методичні підходи до аналізування фінансово-економічних результатів

діяльності підприємств, зокрема, на відміну від здебільшого характеристики прибутку і рентабельності, розроблено та апробовано авторський підхід до інтегрального кількісного вимірювання фінансово-економічних результатів господарювання сільськогосподарського підприємства, концептом якого є етапи: побудова рядів емпіричних показників фінансово-економічних результатів підприємств на основі темпорального підходу;

– пропозиції щодо стратегічних напрямів обґрунтування механізму формування фінансово-економічних результатів діяльності сільськогосподарського підприємства, що, на відміну від існуючих, передбачають раціоналізацію виробничих витрат, покращення процесів бюджетування, розвиток управлінського персоналу, удосконалення фінансово-економічного менеджменту та реструктуризацію ринкової політики підприємства;

– прикладні інструменти політики підвищення ефективності та прибутковості сільськогосподарських підприємств.

Практична цінність розробок підтверджується їх застосуванням у діяльності державних установ, національних підприємств та у навчальному процесі.

Достовірність і повнота викладу основних положень, висновків та результатів дослідження.

Положення та основні результати дисертації обговорювалися на 9 конференціях. За результатами дослідження опубліковано 14 наукових праць, а саме: 5 статей, з них 4 у фахових наукових виданнях України (у тому числі 4 внесені до реєстру міжнародних наукометричних баз даних) і 1 стаття у періодичних наукових виданнях держав Європейського Союзу; 9 тез опублікованих за результатами науково-практичних конференцій.

Дотримання принципів академічної доброчесності.

Аналіз дисертаційної роботи та наукових публікацій Лизака Михайла Петровича, в яких висвітлені основні наукові результати дисертації, дає підстави стверджувати про відсутність порушень академічної доброчесності. Дисертація містить посилання на відповідні джерела інформації за кожним

випадком їх використання, відповідає нормам законодавства про авторське право і суміжні права, надає достовірну об'єктивну інформацію про результати власної наукової діяльності.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційного дослідження.

Поряд із загальною позитивною оцінкою викладених в дисертації наукових положень, висновків та рекомендацій, слід відзначити певні дискусійні положення та зауваження, що полягають у такому:

1. Автором наведено авторський погляд на трактування поняття «фінансово-економічні результати діяльності підприємства» згідно з яким: розуміються кінцеві підсумки господарювання, які характеризують параметри ефективності стратегічних бізнес-процесів підприємства і формалізуються в цільових показниках (серед яких дохід, прибуток, вартість власного капіталу, кредиторська та дебіторська заборгованість тощо) на конкретно визначений період часу, що в сукупності формує ресурсний базис для відтворення та накопичення капіталу, підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства, зміцнення його економічної безпеки, а також становлення процесів розширеного відтворення й сталого розвитку. Загалом, наведене трактування є достатньо узагальненим, а точність його формулювання – залишається дискусійним питанням.

2. Дисертант зауважує, що дослідження механізму формування результатів фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств потребує побудови адекватних науково-методичних засад його проведення, що передбачає послідовне проходження в межах підготовчого, проектного та постановочного етапів, проте не зрозуміло яких саме і для кого вони будуть адекватними такі засади.

3. Пункт 2.1 роботи має назву «Макроекономічні передумови формування фінансово-економічних результатів сільськогосподарських підприємств Львівської області», проте по суті не знаходимо дослідження та аналізу даних передумов.

4. Дисертаційне дослідження, на наш погляд, мало б більш прикладний характер, якщо б автором було запропоновано та апробовано власну методику

оцінювання і прогнозування фінансово-економічного менеджменту та реструктуризації ринкової політики підприємства.

Однак, відмічені дискусійні положення не знижують наукового і практичного значення дисертаційної роботи.

Загальний висновок.

Дисертаційна робота має логічну структурну побудову, її зміст повною мірою розкриває мету, тему та завдання наукового дослідження. Між розділами роботи є належний взаємозв'язок та логічна послідовність. Всі отримані наукові результати дисертації опубліковані, апробація результатів є достатньою.

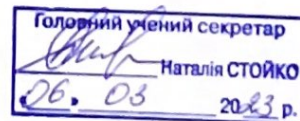
За змістом та оформленням дисертаційна робота відповідає встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України, зокрема вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44». Стиль викладення матеріалів дослідження відповідає вимогам, що висуваються до наукових праць такого рівня, вирізняється науковістю, системністю, обґрунтованістю, логічністю та послідовністю.

Загалом позитивно оцінюючи змістовність наукового дослідження, обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, за рівнем наукової новизни та практичної цінності, ступенем апробації й відображенням основних положень дисертаційна робота Лизака Михайла Петровича на тему «Фінансово-економічні результати діяльності сільськогосподарських підприємств і шляхи їх покращення» відповідає вимогам, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри підприємництва, торгівлі
та біржової діяльності
Львівського національного
університету природокористування

**ПІДПИС
ЗАСВІДЧУЮ**

Наталія ЗЕЛІСКО